„… olyan időket élünk, amikor háromszor is tisztának, háromszor is bátornak, háromszor is igaznak kell lennünk...” (Garibaldi)

Türr István (Baja, 1825 – Budapest, 1908) – két nemzet közös hőse – egyszerre volt félelmet nem ismerő szabadságharcos és nagylelkű emberbarát. Dél-magyarországi német családból származott, magyar-német-délszláv nyelvi környezetben nőtt fel, majd magukénak érezték az olaszok, felesége révén pedig otthon volt Franciországban is. Anyanyelvén kívül igazi világpolgárként még nyolc nyelven beszélt. Az osztrák császári hadsereg egykori hadnagya, a badeni felkelők és az angol hadsereg ezredese 1859 nyarán a Magyar Nemzeti Igazgatóság megbízottjaként csatlakozott Giuseppe Garibaldi önkéntes hadoszlopához. Amikor a Treponti (Brescia közelében) csatában súlyos karsérülést szenvedett, nemcsak Garibaldi köszöntötte az olasz szabadságért hozott véráldozatot, hanem II. Viktor Emánuel király is meglátogatta betegágyát, majd bizalmába fogadta a szerencsésen fölgyógyuló magyar katonatisztet. Az Ezrek 1860. évi szicíliai hadjáratában Türr István már Garibaldi első hadsegédjeként, majd tábornokként öregbítette a magyarok jó hírét. A nápolyiak veresége után ő lett a város és a megye első katonai parancsnoka. Id. Alexandre Dumas, a világhírű francia író, aki szintén csatlakozott a dél-itáliai garibaldista hadjárathoz, így írt magyar barátjáról: „Türr végtelenül jó, igaz, jámbor ember. Szíve, mely felerészt angyal, felerészt oroszlán, kacag a rá zúduló puskagolyókon és zokog a nyomorúság láttán”.

Türr karrierje az olasz egyesítés megvalósulása (1861) után tovább emelkedett, és a személyes boldogságot is megtalálta, amikor Adeline Bonaparte Wyse – a francia császár, III. Napóleon rokona – lett a felesége. A rangemelkedés azonban semmit sem változtatott szabadelvű eszméin, demokrata karakterén, hazafias lelkesedésén és a szegények, elesettek iránti szolidaritásán. A kiegyezés után hazatért és részvénytársaságokat szervező vállalkozóként a délvidéki Ferenc-csatorna megújításában, majd egy ideig a Panama-csatorna előkészületeiben, végül a Korintoszi-csatorna megvalósításában játszott vezető szerepet. Számos szolidaritási akciót támogatott, hajdani katona létére egészen a békemozgalomig: 1896-ban, a Millennium évében a Budapesti Világ-Békekongresszus egyhangúlag a kongresszus elnökévé választotta.

Türr István halálát követően, 1908-ban hagyatékának egy részét a Ferenc-csatorna Társaság Baja városának ajándékozta egy létesítendő Türr István Múzeum számára. Egyenruháját, kitüntetéseit, személyes tárgyait, fényképeit, iratait, a temetésére küldött táviratokat, a világ

minden tájáról érkező koszorúszalagokat a múzeum 1936-os alapításáig a városi levéltárban őrizték. Hamvai a Kerepesi úti temetőben nyugszanak, közel a Deák Mauzóleumhoz.

Szülővárosa, Baja születésének centenáriumán szobrot akart állítani világhírű fiának, gyűjtést is indítottak, terv is készült, de nem gyűlt össze annyi pénz, hogy kivitelezésre kerüljön, így helyette 1938-ban megépült az emléktáblákkal ékes Türr-kilátó a Sugovica torkolatánál, Miskolczy Ferenc és Nagy András alkotása amely azóta Baja város egyik legfontosabb szimbóluma lett. De tábla jelöli a szülőházát is (Miskolczy Ferenc, 1948), a bajai belvárosban pedig Gera Katalin büsztje emlékezik rá (1978). Egykori pesti lakóházának helyét a Türr István utca bejáratánál szintén tábla jelöli (Kisfaludy Stróbl Zsigmond, 1929). 1999-ben avatták fel Rómában, a Giancolo dombján a mellszobrát (Csíkszentmihályi Róbert) az olasz egyesítésért harcoló hősök szoborparkjában; a bajai Deák-zsilip parkját e büszt másodpéldánya díszíti. Nápolyban 2000 óta látható figurális domborműve (Varga Tamás) a Palazzo del Prefetto falán. 1959-ben pedig a Treponti csata emlékére is állítottak táblát Brescia déli külvárosában, amely megemlíti nevét.